

מסורת הש"ס

א) ימות קין... ב) ורית מין וכו'... ג) ורית מין וכו'... ד) ורית מין וכו'... ה) ורית מין וכו'...

הגהות הב"ח

(6) נמי וכן אמר רבה כי: (7) ורית מין וכו'... (8) ורית מין וכו'... (9) ורית מין וכו'...

הגהות הגר"א

[א] נמי... ב) ורית מין וכו'... ג) ורית מין וכו'... ד) ורית מין וכו'... ה) ורית מין וכו'... ו) ורית מין וכו'... ז) ורית מין וכו'... ח) ורית מין וכו'... ט) ורית מין וכו'... י) ורית מין וכו'...

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

סז.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ד מהל'... ב מ"י פ"ד מהל'... ג מ"י פ"ד מהל'... ד מ"י פ"ד מהל'... ה מ"י פ"ד מהל'... ו מ"י פ"ד מהל'... ז מ"י פ"ד מהל'... ח מ"י פ"ד מהל'... ט מ"י פ"ד מהל'... י מ"י פ"ד מהל'...

נשכות ולא היו ממילה ולכן הדרי פירי אלל אם היה נשכו נשכות רבית לא היו הדרי דאבך רבית הוא אלל תמס גבי פירות דקל וביני ולא ממילה נשכות היא דנבי דיכול לחזור מ"מ אין לו לחזור כי היכי דליקו בהמנומיה ולכן אית לן למימר דאפילו היה יודע שיכול לחזור לא היה חוזר ורצא דהוה עבי לאומניה מאנחא היה סבור דטעמא דרב נחמן דלא מפיקין באי שמיט ואכלי משום דמחילה נשכות היא ממילה ולפי סברת רבא היה משיבו ומביא ראייה מאילנות: הממאנת והשנייה והאילנות אין להן ברובה פירות ומוזנות ובארות. נפיי"כ דכמבוי (דף קו:) תניא כיצד אמרו ממאנת אין לה מוזנות אי אמה יכול לומר ביושנת תחת צעלה אשרי בעל חיה חיה במוזנות אלא כגון שכל צעלה למדינת הים ולתה ואלה ועמדה ומיאנה ואילנות נמי יש לפרש בענין זה דלמוזנות אשכר מילין ואחר שגאלת אילנות לא אלטרין דפשיטא לית לה מוזני ושנייה אין לפרש כיצתא תומיה דהא מילתא דפשיטא דהא אפילו אלמנה לכ"ג דלית לה כמזכה אין לה מוזנות היכי דיתבא תומיה דלאמר ביש מותרות ובימות דף פה. וספ' עמוד והוא קאי מוזני אית לה וקשה לך צעלה למדינת הים ולתה ואלה לא אלטרין דהא אלמנה לכ"ג נמי אין לה דממאנת ביש מותרות אלא לאחר מיתה איירי דפי"ד דיש לה כמו לאלמנה דלאמרי' התם: ובלארות. פי' בקוב"ע שסכניסה לו נגדים ננדוניתא אפילו יש מהן קיימין לא יחזיר ואי אפשר לומר כן דככל מקום שיימרי כבלאות קיימין מותר בהדיא קיימין דלאמר סוף פרק א"ע (כמוצות דף סג:) מרדה הפסדה בלאומיה קיימין ובסוף אלמנה (ניזונות) (שם דף קא:) נמי אמרין ונחה לא הפסדה בלאומיה קיימין ובהדיא אמרין בפ' אלמנה (שם.) בגמרך דהך משנה לא שנו אלא נכסי מלווה אלל נכסי לאן ברזל אית לה ופירך דהייא אילמא אממאנת ואילנות ופי' דליתנהו אידי ואידי שקלה ופי' דליתנהו אידי ואידי אלא אשנייה אי דליתנהו אידי ואידי כגדולים

הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ובעי לאותביה אונאה ואודיק הויתן איילנות והרי אונאה דמחילה בטעות היא ולא הויה מחילה ואודיק הויתן איילנות הרי איילנות דמחילה בטעות היא והויה מחילה דחנן ⁶הממאנת והשנייה והאילנות אין להן לא כרובה ולא פירות ולא מוזנות ולא בלאות ולא היא לא אונאה הויה תיובתיה ולא איילנות מסייע ליה לא אונאה תיובתיה דלא ידע דאיתיה אונאה דמחיל גביה ולא איילנות מסייע ליה דניחא לה דתיפוק עלה שמוא דאישות הויה דאיתתא דמבריה ליה להווא גברא ויל ובין לי ארעא מקריביה אול זבן לה א"ל אי הווי ליה וזוי מבררת ליה ניהלי א"ל את ונוולא אחי אמר רבה בר רב הונא הכל את ונוולא אחי אמר ⁷א) סמכא דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרה פירי מאי רבית קצוצה הווי ויוצאין בדיינין או דילמא כי אבך רבית הווי ואין יוצאין אמר רבה בר רב הונא מסתברא כי אבך רבית הווי ואין יוצאין בדיינין וכן אמר ⁸ רבא כי אבך רבית הווי ואין יוצאין בדיינין אמר ליה אבי לרבה משכנתא מאי התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה או דילמא התם וביני הכא הלוואה א"ל התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה אמר רב פפי יעבד רבינא עובדא וחשיב ואפיק פירי דלא כרבה בר רב הונא אמר ⁹מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר משכנתא באתרא דמסלקין אבל שיעור זווי משכנתא ליה יאכל טפי לא מפיקין מיניה ולא מחושבין משטרא לשטרא ובדיחמי אבל שיעור זווי מסלקין ליה ¹⁰א) אבל טפי מפיקין מיניה ומחושבין משטרא לשטרא אמר רב אשי השתא דאמרת אבל טפי לא מפיקין מיניה יאכל שיעור זווי נמי לא מסלקין ליה בלא זווי מאי טעמא סלוקי בלא זווי אפוקי מיניה הוא הווי אבך רבית ¹¹ואבך רבית אינה יוצאה בדיינין ¹²א) עבד רב אשי עובדא ביתומים קמניס כגדולים

הגהות הגר"א [א] נמי... ב) ורית מין וכו'... ג) ורית מין וכו'... ד) ורית מין וכו'... ה) ורית מין וכו'... ו) ורית מין וכו'... ז) ורית מין וכו'... ח) ורית מין וכו'... ט) ורית מין וכו'... י) ורית מין וכו'...

הגאונים ואני אומר שזה שמה: משכנתא מאי. משכן לו שדה ולא קץ עמו לאכול פירות לשם רבית אלא קמס והוא ידע ונשך ואלל: הכא נמי לא קץ ליה. ופליג אדרב נחמן דאמר לעיל הדרא ארעא והדרי פירי: וטועי. כמה אלל פירות ואפקינה מיניה: באפרא דמסלקין. במקום שנהגו להלוות קמס ומלוה אוכל פירות ולא פסק עמו נכיתתא דלדקמן ונהגו לטקל את המלוה ממנה בכל עת שחשיג יד הלוה למעות: אלל כשיעור זווי. כפי מה שנמכרין הפירות בשוק ונא הלוה לפניו ותבע ואמר איני רוצה שיאכל פירותי ברבית ישומו פירות שאכל ויעלם נחובו אילו הווי לו זווי ¹³א) לא מסלקין ליה השתא נמי פירי אכל זווי דידי ניהו: מסלקין ליה. ואנ"ג דאבך רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין הני מילי לנכתי דשקליה אלל זה זרזי הוא ואינו מניחו לאכול אלא כדי הקרן: אלל טפי לא מפיקין מיניה. דאבך רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין ולא מהשכין משטרא לשטרא. אם חייב לו מעות נשטר דאחי דאבך רבית הוא ואינה יוצאה לחוב השטר האחר דאחי דאבך רבית הוא מה שאכל ככר: וביסומים. אם שדה זו של יתומים היא: אלל טפי מפיקין מיניה. שני"ד שנשטר אביהן של יתומים והרי הם שליטים לעשות משפט והם לא מחלו על העורך של אבן והוה ליה כמאן דלקוהו משפטא דאלל שיעור זווי: לא מסלקין ליה בלא זווי. ¹⁴א) עד שיתן לו כל שיעור מעות הלוואתו ¹⁵א) ויזון כדי אכליהו לך לאו כמורת פירעון אכליהו הוה ליה אבך רבית משעת אכליהו ואינה יוצאה בדיינין וכי סלקוהו משדה זו בלא זווי אפוקי מיניה אבך רבית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקין דליתו אתרא דלא מסלקין דליתו אתרא דמסלקין ליה זווי לא מני מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים כמכר הוא אלל ואי נמי אכל שיעור זווי לא מסלקין ליה: כגדולים

הגאונים ואני אומר שזה שמה: משכנתא מאי. משכן לו שדה ולא קץ עמו לאכול פירות לשם רבית אלא קמס והוא ידע ונשך ואלל: הכא נמי לא קץ ליה. ופליג אדרב נחמן דאמר לעיל הדרא ארעא והדרי פירי: וטועי. כמה אלל פירות ואפקינה מיניה: באפרא דמסלקין. במקום שנהגו להלוות קמס ומלוה אוכל פירות ולא פסק עמו נכיתתא דלדקמן ונהגו לטקל את המלוה ממנה בכל עת שחשיג יד הלוה למעות: אלל כשיעור זווי. כפי מה שנמכרין הפירות בשוק ונא הלוה לפניו ותבע ואמר איני רוצה שיאכל פירותי ברבית ישומו פירות שאכל ויעלם נחובו אילו הווי לו זווי ¹³א) לא מסלקין ליה השתא נמי פירי אכל זווי דידי ניהו: מסלקין ליה. ואנ"ג דאבך רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין הני מילי לנכתי דשקליה אלל זה זרזי הוא ואינו מניחו לאכול אלא כדי הקרן: אלל טפי לא מפיקין מיניה. דאבך רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין ולא מהשכין משטרא לשטרא. אם חייב לו מעות נשטר דאחי דאבך רבית הוא ואינה יוצאה לחוב השטר האחר דאחי דאבך רבית הוא מה שאכל ככר: וביסומים. אם שדה זו של יתומים היא: אלל טפי מפיקין מיניה. שני"ד שנשטר אביהן של יתומים והרי הם שליטים לעשות משפט והם לא מחלו על העורך של אבן והוה ליה כמאן דלקוהו משפטא דאלל שיעור זווי: לא מסלקין ליה בלא זווי. ¹⁴א) עד שיתן לו כל שיעור מעות הלוואתו ¹⁵א) ויזון כדי אכליהו לך לאו כמורת פירעון אכליהו הוה ליה אבך רבית משעת אכליהו ואינה יוצאה בדיינין וכי סלקוהו משדה זו בלא זווי אפוקי מיניה אבך רבית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקין דליתו אתרא דמסלקין ליה זווי לא מני מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים כמכר הוא אלל ואי נמי אכל שיעור זווי לא מסלקין ליה: כגדולים

פירי מאי רבית קצוצה דמי ויוצאין. ¹⁶א) א"ע"ג דמשמע הכא דאי הדרו פירי לא הדרו אלל מטעם דהווי רבית קצוצה מכל מקום פירינא דאפיק פירי ע"כ לאו מהאי טעמא דהא אית ליה ברש פירקין (לעיל דף סג.) דמשכנתא בלא נכיתתא בדיינין אין מחזירין ממלוה ללוה אלא ל"ל דטעמא דרבינא משום דהויה מחילה בטעות ולא הויה מחילה דוקא בזבני ענין עובדא דרבה בר רב הונא אפיק רבינא פירי ולא בהלוואה ור"ת מפרש הכא כרביית קצוצה דמי לא מטעם רבית קצוצה יוצאים אלל כלומר משום דמחילה בטעות לא הויה מחילה ויוצאים כמו רבית קצוצה דיוצאה או דילמא הויה מחילה ואין יוצאים כדאבך רבית דאין יוצאים בדיינין ואין נראה דמה לו לתלות מחילה בטעות ברבית קצוצה אלל טעמא דרבינא הוא ודאי משום מחילה דפרשיטא:

מקום פירינא דאפיק פירי ע"כ לאו מהאי טעמא דהויה מחילה בטעות ולא הויה מחילה דוקא בזבני ענין עובדא דרבה בר רב הונא אפיק רבינא פירי ולא בהלוואה ור"ת מפרש הכא כרביית קצוצה דמי לא מטעם רבית קצוצה יוצאים אלל כלומר משום דמחילה בטעות לא הויה מחילה ויוצאים כמו רבית קצוצה דיוצאה או דילמא הויה מחילה ואין יוצאים כדאבך רבית דאין יוצאים בדיינין ואין נראה דמה לו לתלות מחילה בטעות ברבית קצוצה אלל טעמא דרבינא הוא ודאי משום מחילה דפרשיטא: כגדולים

מוסף רש"י

הממאנת והשנייה והאילנות אין להן לא כרובה ולא פירות ולא מוזנות ולא בלאות ולא היא לא אונאה תיובתיה דלא ידע דאיתיה אונאה דמחיל גביה ולא איילנות מסייע ליה דניחא לה דתיפוק עלה שמוא דאישות הויה דאיתתא דמבריה ליה להווא גברא ויל ובין לי ארעא מקריביה אול זבן לה א"ל אי הווי ליה וזוי מבררת ליה ניהלי א"ל את ונוולא אחי אמר רבה בר רב הונא הכל את ונוולא אחי אמר ⁷א) סמכא דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרה פירי מאי רבית קצוצה הווי ויוצאין בדיינין או דילמא כי אבך רבית הווי ואין יוצאין אמר רבה בר רב הונא מסתברא כי אבך רבית הווי ואין יוצאין בדיינין וכן אמר ⁸ רבא כי אבך רבית הווי ואין יוצאין בדיינין אמר ליה אבי לרבה משכנתא מאי התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה או דילמא התם וביני הכא הלוואה א"ל התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה אמר רב פפי יעבד רבינא עובדא וחשיב ואפיק פירי דלא כרבה בר רב הונא אמר ⁹מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר משכנתא באתרא דמסלקין אבל שיעור זווי משכנתא ליה יאכל טפי לא מפיקין מיניה ולא מחושבין משטרא לשטרא ובדיחמי אבל שיעור זווי מסלקין ליה ¹⁰א) אבל טפי מפיקין מיניה ומחושבין משטרא לשטרא אמר רב אשי השתא דאמרת אבל טפי לא מפיקין מיניה יאכל שיעור זווי נמי לא מסלקין ליה בלא זווי מאי טעמא סלוקי בלא זווי אפוקי מיניה הוא הווי אבך רבית ¹¹ואבך רבית אינה יוצאה בדיינין ¹²א) עבד רב אשי עובדא ביתומים קמניס כגדולים